

Soboninkun

WAP-pages / Paul Nas / Laatst bijgewerkt op 13 januari 2015

Sobonincun (*Soboninkun*, *Sobonincu*, *Sogonincun*) is een maskerdans. In de verschillende regio's in West-Afrika is de betekenis die aan de dans / het ritme zijn gegeven verschillend.

Volgens Mamady Keïta spreekt men in Guinee van het masker van een antilope (*sobo* = antilope, *ni* = klein en *kun* = kop/hoofd). De bijbehorende dans, die wordt uitgevoerd op een grote zeef (die normaal wordt gebruikt om graan te zeven), vereist een hoge mate van dansvaardigheden en evenwicht. Vaak reist een specialist in deze dans, die is ingewijd in de geheimen ervan, de dorpen af om de dans aldaar uit te voeren. Zo'n dans kan tot enkele uren duren en wordt beloond met eten en andere giften.

In Mali lijkt een verband te bestaan met het zogenaamde 'Banama ciwara antilope masker' en in de zuidelijke staten van West-Afrika wordt de 'Porou-society' genoemd, een geheim genootschap van initiatie van het Senufo-volk dat stamt uit Ivoorkust, Sierra Leone en Liberia.

Het is riskant te proberen een accurate notatie te geven van dit ritme. Mamady Keïta zegt dat het hangt tussen ternair en binair in! Het is goed daarom ook zeker enkele uitvoeringen van CD te bestuderen om het "echte" sobonincun-gevoel te krijgen. Ik geef hierna zowel ternaire patronen als binaire patronen. Ook een notatie van Vincent Manuelle, die beter in staat lijkt het 'hangen' tussen ternair en binair (of liever quarternair, dat hij eigenlijk een betere benaming vindt) weer te geven. Ook heeft Rainer Polak een interessant artikel geschreven over 'micro-timing'. Aan het eind een interessante oefening die ik te oefenen kreeg tijdens een workshop gegeven door Momo Touré tijdens het Kakilambe weekend in 1998. Ik hoop dat deze notatie kan helpen het inzicht in het ritme te vergroten.

Er bestaat veel onduidelijkheid over de maatsoort van het ritme: binair (in tweeën) of ternair (in drieën). In de Wassolon-regio (waar Mamady Keïta vandaan komt) is het mogelijk dat bij een ternair ritme, de djembé solist er een binair patroon door heen speelt, waarbij sommige slagen dan ook nog enigszins verschoven zijn. In onderstaande notaties is daar sprake van.

Mory lee, dya n'di wa omori fe, Soboninkun Mory lee, Dya n'di wa omori fe
Ik ga met Mory mee, Mory, die het Soboninkun-masker draagt
Ik vertrek samen met Mory (op Wassolon CD van Mamady Keïta)

Aibo siyalaa wii mogulu Sobodonkanyee
Maak de weg vrij! De muziek kondigt de komst aan van Sobol!
(op Balandugu Kan CD van Mamady Keïta)

Sobonincun Ternaire versie:

Kenkeni	○	● ●	○	● ●
	x x	x x	x x	x x

Sangban	○ ○	●	● ●	
bel 1	x x	x x	x x	x x
bel 2	x x	x x	x x	x

Doundoun		●	●	●
	x x	x x	x x	x x

Djembé patronen met microtiming (let op plaatsing van handen in de cel)

Djembé 1	S	S	T	S	B	S	T
	r	l	r	r	l	r	l

Djembé 2	S	T	T	T	S	S	T	T
	r	l	r	l	r	l	r	l

Djembé 3	S	T	S	S	T	S
	r	r	l	r	r	l

Sobunincun Binaire versie:

Kenkeni	○		●●	○	●●
a	x	x	x	x	x

of

Kenkeni	○	●●	○	●●
b	x	x	x	x

Sangban / Doundoun combinatie 1

Sangban	○	○		●●	
	x	x	x	x	x

Doundoun		●	●	●	●
	x	x	x	x	x

Sangban / Doundoun combinatie 2

Sangban	○	○	●	●	●
	x	x	x	x	x

Doundoun			●		●
	x	x	x	x	x

Momo Touré gaf ooit als oefening een binair en een ternair patroon op twee djembé's tegen elkaar in te spelen:

Djembé 1	T	T	S	S	B	S	T	S	S	B
	r	l	r	l	l	r	l	r	l	r

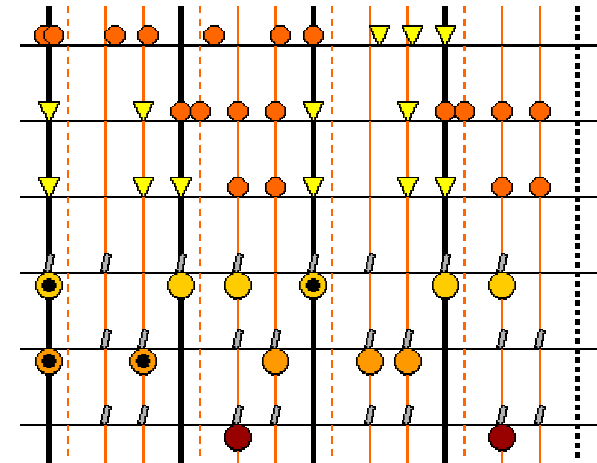
Djembé 2	S	S	S	T	T	S	B	S	S	T	T
	r	l	r	r	l	r	l	r	l	r	l

Transcription by Vincent Manuelle:

"Soboninkun is the perfect example for the "partial ternarization": This notation shows how you can play exactly between 4 elementary pulsations per beat and 3 elementary pulsations per beat : it's as simply as $(3 + 4) / 2 = 3\frac{1}{2}$ (in fact, $\frac{1}{2} + 3$). All in this rhythm is normally played with this feeling, except for the call which is played as if it was quaternary, and the solo, that can be ternary, quaternary or anything else of course, depending on the inspiration of the soloist. This "3½ feeling", is of course closely related with the concept of microtiming developed by Rainer Polak

Legend:

- there are six patterns here: a call, two djembe patterns and the three patterns for kenkeni, sangban en doun doun
- red balls are djembe tones, yellow triagles are djembe slaps
- a black dot inside a ball is a muffled stroke
- a grey line is a bell stroke

About the douns, the way they are played can depend on who plays them. Some will play more ternary and some other more quaternary. The best feeling is when the Doundoun players put their strokes right on the djembe accompaniment, if this one is played correctly.

Djembé solo 1	B	B	B	B	B	S	S	S	S
frase 1	r	l	r	l	r	l	r	l	r

	B	B	B	S	S	B	B	S	S	S	S
frase 2	r	l	r	r	l	r	l	r	l	r	l

	B	B	B	S	S	B	S	B
	r	l	r	r	l	r	r	l

	S	T	T	S	T	T	S	T	T	B	S	S	S	S
frase 3	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l

	S	T	T	S	T	T	S	T	T	B	S	S	S	S
frase 4	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l

	B	S	S	B	T	T	B	S	S	B	T	T
	r	r	l	r	r	l	r	r	l	r	r	l

	S	T	T	S	T	T	S	T	T	B	S	T	T	S
frase 5	r	l	r	l	r	r	l	r	l	r	l	r	l	r

	T	T	S	T	T	B	S	T	T	S	T	T	S	T
	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l

	T	B	S	T	T	S	T	T	S	T	T
	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r

Ponda O'Bryan's interpretatie bij workshop voor IDON! In 2008

Sangban / Doundoun combinatie

Sangban	○	○	●	●	●	●	●	●
Doundoun			●	●			●	●

Appèl	T	T	T	T	T	T	T	T
	f	r	l	r	l	r	l	r

let op 'swing' of microtiming

Djembé	B	T	T	B	S	S	B	T	T	B	S	S
1	r	r	l	r	r	l	r	r	l	r	l	r

Djembé	S	S	T	T	S	S	T	T
2	r	r	r	l	r	r	r	l

	T	S	T	S	S	B	S	S	B	S	S	B	T	S
solo frase 1	f	l	f	r	l	r	r	l	r	r	l	r	f	l

	T	S	T	S	S	B	T	S	T	S	S	B	T	S
	f	l	f	r	l	r	f	l	r	r	l	r	f	l

	B	S	S	S	S	S	T	S
	r	l	l	l	l	l	f	f

+ 4 tellen alleen basis douns; djembé rust

	S	B	T	T	B	S	B	T	T	B	B
	r	l	r	l	r	l	r	l	r	l	r

Echauffement	T:T	S:T	T:S	T:T	S:T	T:S	T:T	S:S
	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l
			●	●			●	●
versnellen	○	○	●	●	●	●	●	●

	B:S	S:S	B:S	S:S	B:S	S:S	B:S	S:S
	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l
			●	●			●	●
herhaal	○	○	●	●	●	●	●	●

	B:S	S:S	B:S	S:S	B:S	S:S	B:S	S:S
	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l	r:l
			●	●			●	●
laatste keer	○	○	●	●	●	●	●	●

	T:S	T:S	T:S	T:S	S	
	r:l	r:l	r:l	r:l	f	
			●	●		●
landing	○	○	●	●	●	●

+ 4 tellen alleen basis douns; djembe rust

	T:T	S	S	T:T	S	B	B	S	S
	r:l	l	r	r:l	l	r:l	r:l		

Zet nogmaals de echauffement in maar ga de landing door met:

Deel a	S	S	S	S	S	B	T	T	T	B	T	S
	2	f	f	f	f	r	r	l	2	r	r	l
		●	●		●	●				●	●	
herhaal	●	●	○	○	○	○	○	○		●	●	●

en ga over naar

Deel b	T:T	S	S	S	S	B	S	S	S	S	S	S
	r:l	f	f	f	f	l	r	r	r	r	r	r
		●	●		●	●					●	●
herhaal	●	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

ga over naar echauffement

keer daarna terug naar frase deel a of sluit ritme af

Bronnen

Lessen: Martin Bernhard, Momo Touré, Ponda O'Bryan

Geschreven materiaal: Mamady Keïta, Stephan Rigert, Vincent Manuelle

Voor liefhebbers is er diverse literatuur beschikbaar over *Soboninkun's* betekenis:

* Prouteaux, M., 1929; Premiers essais de théâtre chez des indigènes de Haute Côte d'Ivoire, Bulletin de Comité d'Etudes historique et scientifiques de l'AOF 12: 448-475.

* Duran, Lucy, 1995: Birds of Wassulu: Freedom of Expression and Expression of Freedom in Popular Music of Southern Mali, in: British journal of Ethnomusicology 2: 117-42.

* Imperato, Pascal James, 1981: Sogoni Kun, in African Arts 14/2, 38-47, 72, 82.